

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

**ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ОСНОВНИТЕ
ПОКАЗАТЕЛИ ПО КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА
МЕСЕЦ НОЕМВРИ 2024 г.**

I. Основни показатели по консолидираната фискална програма¹ към ноември 2024 година

На база на данните от месечните отчети за касово изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма (КФП) към ноември 2024 г. са в размер на **65 230,1 млн. лв.**, което представлява **86,6 %** от разчетите към ЗДБРБ за 2024 година.

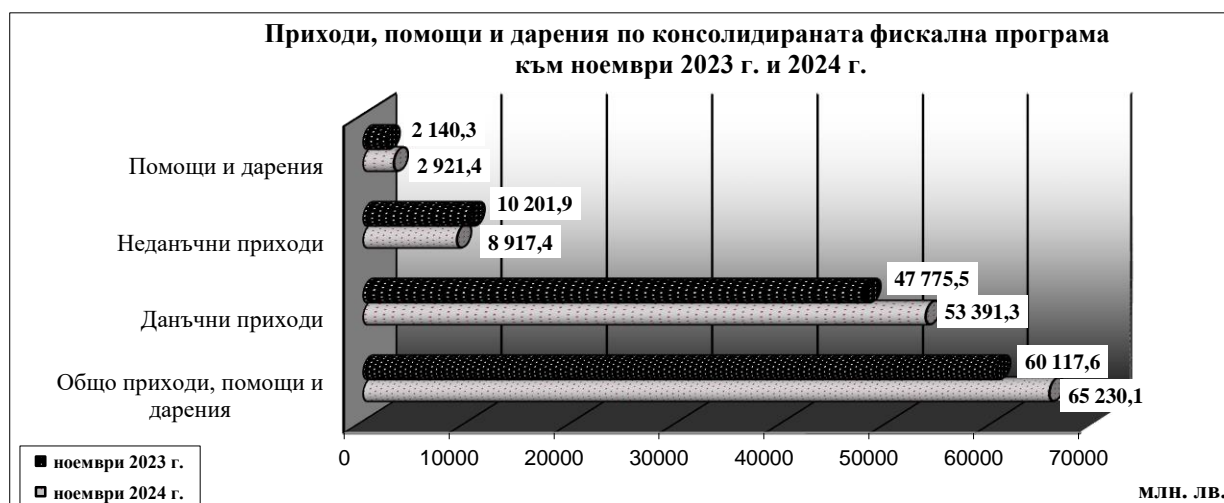
Постъпленията нарастват с 5 112,5 млн. лв. (8,5 %) спрямо отчетените към ноември 2023 г. Сравнени със същия период на 2023 г., данъчните приходи нарастват номинално с 5 615,9 млн. лв. (11,8 %), неданъчните приходи намаляват с 1 284,4 млн. лв. (12,6 %), а постъпленията в частта на помощите и даренията (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) са повече със 781,0 млн. лева.

Данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на **53 391,3 млн. лв.**, което представлява 92,1 % от разчетените за годината и формират 81,9 % от общите постъпления по КФП за периода.

Приходите в частта на **преките данъци** възлизат на 11 673,0 млн. лв., което представлява 90,7 % от разчета за 2024 г. и ръст от 1 160,8 млн. лв. (11,0 %) спрямо отчетените към ноември 2023 г. Приходите от **косвени данъци** са в размер на 23 239,5 млн. лв., което представлява 91,1 % от предвидените в ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 2 615,8 млн. лв. (12,7 %) спрямо отчетените към ноември 2023 г. Постъпленията от **други данъци** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени и др. данъци) са в размер на 2 140,0 млн. лв. (в т. ч. 502,2 млн. лв. по бюджета на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" - ФСЕС при 892,2 млн. лв. към ноември 2023 г.), което представлява 115,6 % спрямо годишния разчет. Приходите от **социални и здравноосигурителни вноски** са в размер на 16 338,8 млн. лв. или 92,2 % от разчета за 2024 г. и ръст от 2 273,9 млн. лв. (16,2 %) спрямо отчетените за същия период на 2023 година.

Неданъчните приходи са в размер на **8 917,4 млн. лв.**, което представлява 86,9 % от годишните разчети. Неданъчните приходи се формират основно от приходи от държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от собственост, приходи от концесии, приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове и други.

Приходите от **помощи и дарения** към ноември 2024 г. са в размер на **2 921,4 млн. лв.**

¹ Обхваща държавния бюджет и бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове, ДВУ, БАН, ССА, БНР, БНТ, БТА, бюджетите по чл.13, ал.4 от ЗПФ, както и сметките за средства от ЕС и сметките за чужди средства на бюджетните организации. Данните са на база месечните отчети на ПРБ.

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към ноември 2024 г. възлизат на 68 924,2 млн. лв., което е 84,6 % от годишните разчети. В отделните разходни показатели нарастване има основно при социалните разходи, вследствие на изплатените по-високи пенсии след влезлите в сила увеличения от юли 2023 г. и юли 2024 г., както и при разходите за персонал, след увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал и при други администрации със ЗДБРБ за 2023 г. и ЗДБРБ за 2024 г., и други.

Нелихвените разходи към ноември 2024 г. са в размер на 66 542,4 млн. лв., което представлява 85,5 % от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* са в размер на 61 319,7 млн. лв. *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 5 188,1 млн. лв. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 34,6 млн. лв. **Лихвените плащания** са в размер на 977,6 млн. лв. (96,7 % от планираните за годината и ръст от 186,3 млн. лв. спрямо същия период на 2023 г.).

Разходите по КФП по основните разходни групи към ноември 2023 г. и 2024 г. са представени на следната графика:

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 30.11.2024 г. от централния бюджет, възлиза на **1 404,2 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768 на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770 на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база неретицираните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база БНД и Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от ДДС).

Бюджетното салдо по консолидираната фискална програма към ноември 2024 г. е отрицателно в размер на 3 694,0 млн. лв. (1,8 % от прогнозния БВП). В мотивите към законопроекта за държавния бюджет за настоящата година е заложен индикативен размер на дефицита по КФП за годината в размер на 6,2 млрд. лв. (3 на сто от прогнозния БВП в макрорамката на бюджета).

На месечна база за ноември се отчита подобрене на бюджетното салдо, като приходите за месеца превишават разходите с близо 0,3 млрд. лв. Принос за това основно имат по-високите постъпления от корпоративни данъци. Голяма част от данъчно-задължените лица са подали в законово-определения срок (15 ноември 2024 г., съгл. чл. 88 от ЗКПО) декларации за промени в размера на авансовите вноски по ЗКПО за текущата година, което концентрира значителни по размер постъпления през месеца.

Освен регулярните месечни разходи за персонал, издръжка, тези в социалната сфера (за пенсии, помощи и обезщетения и здравноосигурителни плащания) и други, през ноември бе разплатен и последният транш в размер на 125 млн. лв. държавна помощ по програма „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ и програма „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани, производители на зърнени и маслодайни култури, за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“.

Размерът на **фискалния резерв** към 30.11.2024 г. е **14 831,6 млн. лв.**, в т. ч. 12 805,5 млн. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 2 026,1 млн. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

II. Изпълнение на държавния бюджет² към ноември 2024 г.

Изпълнението на основните показатели по държавния бюджет, на база месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет е, както следва:

Таблица³

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	ЗДБРБ 2024 г.	Отчет ноември 2024 г.	Изпълнение спрямо ЗДБРБ 2024 г.
Общо приходи, помощи и дарения	43 406,5	39 785,6	91,7%
-Данъчни приходи	38 616,0	35 110,0	90,9%
Преки	12 835,0	11 661,6	90,9%
Косвени	25 504,1	23 239,5	91,1%
Други	276,9	208,9	75,5%
-Неданъчни приходи	4 790,0	4 611,3	96,3%
-Помощи и дарения	0,5	64,2	
Разходи, трансфери и вноски в бюджета на ЕС	51 439,0	44 011,2	85,6%
-Нелихвени разходи	22 561,5	16 895,3	74,9%
-Лихви	966,8	929,1	96,1%
По външни заеми	833,6	813,4	97,6%
По вътрешни заеми	133,2	115,7	86,8%
- Резерв за непредвидени и неотложни разходи ⁴	131,4		
-Трансфери за др. бюджети – нето	25 508,1	24 782,7	97,2%
- Вноски в бюджета на ЕС	2 271,1	1 404,2	61,8%
Бюджетен баланс	-8 032,4	-4 225,6	

➤ Приходи по държавния бюджет

Общият размер на **приходите, помощите и даренията по държавния бюджет** към ноември 2024 г. е **39 785,6 млн. лв.**, което представлява 91,7 % изпълнение на разчетите по ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 3 087,1 млн. лв. (8,4 %) спрямо отчетените за същия период на предходната година.

² Държавният бюджет включва централен бюджет, бюджетите на НС, съдебната власт, министерствата и ведомствата.

³ Поради извършено закръгление в млн. лв., някои сумарни позиции в таблицата и в текста не се изчерпват от съставните им числа.

⁴ В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се посочват само данните по разчет. Разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

- **Данъчни приходи**

Размерът на данъчните постъпления по държавния бюджет към ноември 2024 г. е **35 110,0 млн. лв.**, което представлява 90,9 % изпълнение на годишните разчети. Сравнени с данните към ноември 2023 г. данъчните приходи нарастват с 3 581,6 млн. лв. или 11,4 на сто.

- ✓ **Преки данъци**

Приходите от **преки данъци** са в размер на **11 661,6 млн. лв.** или 90,9 % от планираните за годината, като съпоставени със същия период на предходната година постъпленията нарастват с 1 158,9 млн. лв. (11,0 %). Приходите от **корпоративни данъци** към ноември 2024 г. са в размер на 5 167,4 млн. лв. или 87,1 % от годишния план. Сравнени с данните към ноември на предходната година постъпленията нарастват с 367,8 млн. лв. (7,7 на сто).

В тази група данъци са и приходите от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица, които са в размер на 125,7 млн. лв., като съпоставени със същия период на 2023 г. приходите са повече с 30,7 млн. лв. (32,3 %). Постъпленията от този данък зависят от състоянието на икономиката и процесите по разпределение на фирмена собственост в страната.

Приходите от **данъци върху доходите на физически лица (ДДФЛ)** са в размер на **6 494,2 млн. лв.** или 94,1 % от заложените в разчета за годината. Тези приходи са със 791,1 млн. лв. повече или 13,9 % ръст спрямо същия период на предходната година.

Основен фактор за размера на данъчните постъпления от ДДФЛ е развитието на параметрите на пазара на труда: заетост, безработица и заплащане на труда. Влияние върху размера на постъпленията от ДДФЛ оказват действащите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство. За повишаване на тази група данъчни приходи допринасят и предприетите мерки за намаляване на недекларирания труд, мерките за повишаване на събираемостта на задължения за минали периоди и тематичните кампании за контрол, провеждани от НАП.

По трудови правоотношения приходите от данъка към ноември 2024 г. са 5 431,8 млн. лв., 95,6 % от годишните разчети. Тези приходи нарастват с 851,6 млн. лв. (18,6 %) в сравнение със същия период на предходната година.

Отчетеният ръст при тази група данъчни приходи е повлиян в голяма степен от приетия през 2023 г. в Кодекса на труда (чл. 244, ал. 2) механизъм, съгласно който минималното трудово възнаграждение за страната за следващата календарна година се определя до 1 септември на текущата година в размер на 50 на сто от средната брутна работна заплата за период от 12 месеца, който включва последните две тримесечия на предходната година и първите две тримесечия на текущата година. В съответствие с новия механизъм от 1 януари 2024 г. минималната работна заплата за страната е увеличена от 780 лв. на 933 лв. или с 19,6 %. Други фактори за нарастване на приходите от ДДФЛ са отчетеният висок номинален ръст на средната работна заплата през първите две тримесечия на 2024 г., както в частния сектор, така и в общественния сектор, в т. ч. увеличението на заплатите в сферата на образованието и на разходите за персонал в бюджетните организации.

Влияние върху приходите от трудови правоотношения в посока намаление от началото на годината оказва ползването на облекченията за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДФЛ чрез подаване на декларация по образец при работодателя през месец декември и чрез подаване на годишната данъчна декларация за доходите, придобити през 2023 година. Авансовото ползване при работодател за придобитите доходи през 2024 г. също оказва въздействие текущо през отчетната година.

По извънтрудови правоотношения (свободни професии, граждански договори, еднолични търговци и др.) приходите от данъка към ноември 2024 г. са в размер на 450,3 млн. лв., което е 82,0 % от годишния разчет. За отчетния период на 2024 г. са постъпили с 8,0 млн. лв. по-малко приходи или 1,7 % спад спрямо края на ноември 2023 година. Основно влияние върху тези

приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ (дължим данък за довносяне или надвносен данък) и дължимите авансови вноски. Върху размера на приходите от тези групи данъци влияе и ползването с подаването на годишните декларации на постановените в ЗДДФЛ данъчни облекчения, от които с най-голям ефект за намаляване на данъчните приходи са облекченията за деца и данъчното облекчение за лица с намалена работоспособност.

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица по чл. 37 и 38 от ЗДДФЛ и данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на физически лица - постъпленията от тези данъци към 30.11.2024 г. са в размер на 612,1 млн. лв. или 90,6 % от плана за 2024 година. За отчетния период постъпленията от тази група данъци са с 52,4 млн. лв. по-малко (7,9 % спад) спрямо 2023 година. Размерът на тези приходи се дължи, както на отчетените финансови резултати от нефинансовите предприятия през 2023 г., така и от предприетите законодателни и контролни мерки. Влияние за доброто изпълнение на приходите от данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически и юридически лица има предприетата комуникационна кампания и контролни действия от НАП за проверка на касови наличности. Контролните действия са насочени приоритетно към лица, за които има информация за висока касова наличност (над 100 хил. лв.) и при които има риск от наличие на сделки, сключени при условия, водещи до отклонение от данъчно облагане, наличието на скрито разпределение на печалбата по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗКПО. Скритото разпределение на печалбата се третира като дивидент, за който се внася 5 % данък върху разпределените суми. От 1.09.2023 г. е в сила разпоредба от Закона за ограничаване на плащанията в брой, според която плащанията на територията на страната на дивиденти, със стойност равна на или надвишаваща 1 000 лв., да се извършват само чрез превод или внасяне по платежна сметка, в резултат на което постъпленията от данъка върху дивидентите нарастват допълнително.

✓ **Косвени данъци**

Приходите от **косвени данъци** към ноември 2024 г. са в размер на **23 239,5 млн. лв.** или 91,1 % от годишния разчет. Сравнени с данните за същия период на предходната година постъпленията нарастват с 2 615,8 млн. лв. (12,7 на сто).

Приходите от ДДС са в размер на **16 668,1 млн. лв.**, което представлява 89,5 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 година. Съпоставени с края на ноември 2023 г., приходите от ДДС нарастват с 1 982,2 млн. лв. (13,5 на сто).

Нетният размер на приходите от *ДДС от внос* към ноември 2024 г. е 5 968,4 млн. лв. и се отчита ръст от 7,0 % (392,9 млн. лв.) спрямо данните към ноември на предходната година. Разглеждайки декларирания ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС), през периода януари - ноември 2024 г. спрямо същия период на предходната година се наблюдава повишение при всички групи стоки. Върху постъпленията от ДДС от внос влияние оказва възможността за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност. Ефектът от прилагането на този режим към края на месец ноември 2024 г. е неначислен ДДС при внос в размер на 1 491,3 млн. лв., което е с 265,2 млн. лв. повече спрямо същия период на 2023 г. (ръст от 21,6 %). Стоките с най-значителен дял са: руди, шлаки и пепели – 958,9 млн. лв. (увеличение с 254,2 млн. лева, 36,1 % ръст), мед и изделия от мед – 224,7 млн. лева (намаление с 1,3 млн. лева, 0,6 % спад) и чугун, желязо и стомана – 147,5 млн. лева (увеличение с 18,4 млн. лева, 14,2 % ръст). Изброените три групи стоки формират 89,3 % от неначисления ДДС при внос за единадесетте месеца на 2024 година.

Постъпленията от *ДДС при сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП)* – нето към ноември 2024 г. възлизат на 10 699,7 млн. лв. Сравнени с данните за същия период на предходната година постъпленията нарастват със 17,4 % (1 589,3 млн. лева).

Ефективно внесеният ДДС по сметките на Националната агенция за приходите се формира от внесен данък по справки-декларации от сделки в страната и ВОП и допълнително внесени

суми, разкрити с данъчно-ревизионни актове при ревизии. Тези постъпления са в размер на 20 321,3 млн. лв., или ръст от 8,6 % (1 604,0 млн. лв.) спрямо ноември 2023 година. Декларираният ДДС за възстановяване зависи основно от размера на износа и извършените инвестиции. Регистрираните лица по ДДС упражняват право на данъчен кредит чрез приспадане по реда на чл. 92, ал. 1 от ЗДДС или чрез ефективно възстановяване от данъчната администрация след определения срок. *Приспаданият данък* към ноември 2024 г. е 785,1 млн. лв. и е със 75,5 млн. лв. по-малко спрямо ноември 2023 година (8,8 % спад). От началото на годината възстановеният данък е в размер на 9 621,6 млн. лв., което е с 14,7 млн. лв. над възстановените суми към ноември миналата година. Дължимите суми, подлежащи на възстановяване към 30.11.2024 г. са в размер на 75,4 млн. лева.

Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на **6 190,8 млн. лв.**, което е 96,1 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени с ноември 2023 г. постъпленията от акцизи нарастват номинално с 610,9 млн. лв. (10,9 %).

Относителният дял на нетните постъпления от акциз по стокови групи е, както следва: тютюн и тютюневи изделия (55,6 %); горива (39,0 %); алкохол и алкохолни напитки, вкл. бира (5,2 %) и други акцизни стоки (0,2 %). Постъпленията от акциз към ноември 2024 г. по основни стокови групи, са както следва:

- *акцизите от тютюн и тютюневи изделия* възлизат на 3 441,1 млн. лева;
- *акцизите от горива* са в размер на 2 417,2 млн. лева;
- *акцизите от алкохол и алкохолни напитки (вкл. бира)* възлизат на 319,0 млн. лева;
- *приходите от ел. енергия и др. акцизни стоки* възлизат на 13,6 млн. лева.

Приходите от данък върху застрахователните премии са в размер на **68,7 млн. лв.**, при планирани за годината 63,0 млн. лева. В сравнение със същия период на 2023 г. приходите отчитат ръст от 9,5 млн. лв. (16,1 на сто). Изпълнението на приходите от данъка върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори, рисковете по които са поети от застрахователи, зависят основно от ръста или спада на записаните застрахователни премии.

Постъпленията от мита възлизат на **311,8 млн. лв.** или 84,3 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г., като заемат 0,9 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по държавния бюджет. Събраните приходи от мита към месец ноември са с 13,2 млн. лв. (4,4 %) повече спрямо същия период на 2023 година. Влияние върху приходите от мита оказват нарушените вериги на доставки в резултат на събитията в Червено море, както и въведените от ЕС ограничителни мерки спрямо Русия в съответствие с Регламент (ЕС) № 833/2014 и неговите последващи изменения и допълнения. Върху намалените постъпления от мита през първите няколко месеца на годината оказва влияние Регламент (ЕС) 2024/1392 на ЕП и Съвета от 14 май 2024 г., както и действащия преди това Регламент (ЕС) 2023/1077 (прилага се до 5 юни 2024 г.) във връзка с преференциалния режим спрямо Украйна под формата на пълно премахване на вносните мита върху вноса на промишлени продукти от страната, спиране на прилагането на механизма на „входните цени“ по отношение на продукти съгласно приложение I-A към Споразумението за асоцииране, спиране на прилагането на тарифните квоти и пълно премахване на вносните мита за тези продукти, и други.

При два от показателите, които се използват за оценка на динамиката на приходите от мита при внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ се отбелязва спад към ноември 2024 г. спрямо същия период на предходната година. Намалените приходи от мита са в резултат от *спада на количествата* на внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ с 11,5 % и от спада на *осреднената ставка на митото*, приложена за облагане на внесените от трети страни стоки от 2,6 % на годишна база. При *осреднената статистическа стойност за килограм* внесена стока се отчита ръст от 14,2 % спрямо същия период на предходната година.

В зависимост от произхода на внасяните стоки, през месец ноември 2024 г. най-голям е делът на начислените приходи от мита при внос на стоки от Китай. Декларираната сума е 161,8 млн. лева, което представлява 54,9 % от всички начислени мита, като спрямо ноември 2023 г. е отчетен спад от 1,1 %.

✓ Други данъци

Постъпленията от **други данъци** по държавния бюджет към края на ноември 2024 г. са в размер на **208,9 млн. лв.** или 75,5 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени с данните към ноември 2023 г. приходите от други данъци са със 193,1 млн. лв. по-малко. Въведената мярка „временна солидарна вноски и енергийни вноски“ по Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 ноември 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията с действие от 1 ноември 2022 година е с изтекъл срок на действие и не се прилага през 2024 година.

• Неданъчни приходи

Отчетените **неданъчни приходи** по държавния бюджет към ноември 2024 г. са в размер на **4 611,3 млн. лв.** (96,3 % от планираните за 2024 г.) и се формират основно от приходи от държавни такси, приходи и доходи от собственост, вкл. приходи от дивидент за държавата от държавните предприятия, приходи от концесии и други неданъчни приходи.

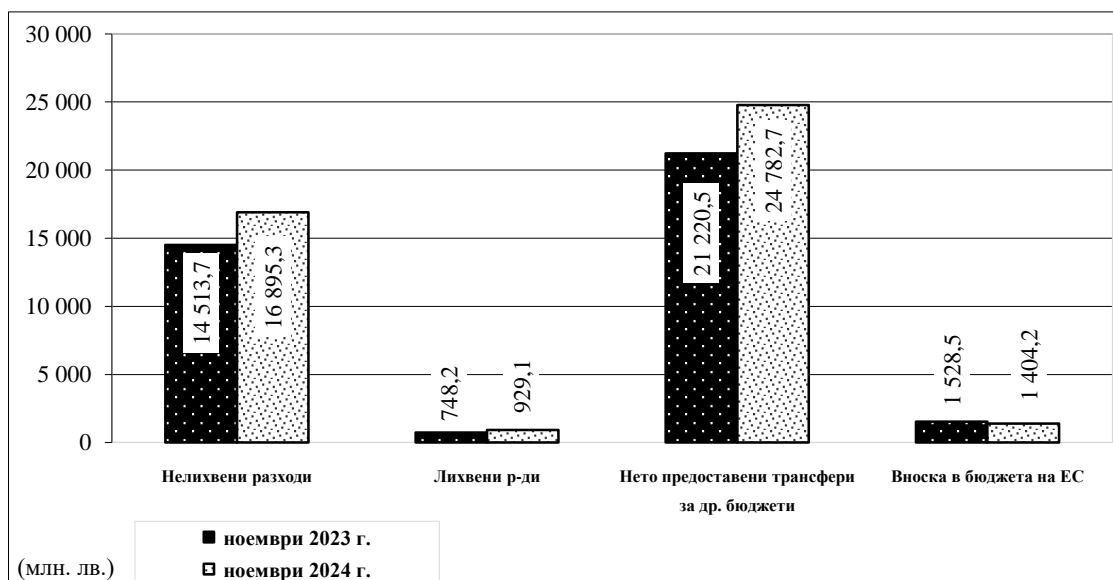
Помощи и дарения

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет към ноември 2024 г. са в размер на **64,2 млн. лева.**

➤ Разходи по държавния бюджет

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към ноември 2024 г. е **44 011,2 млн. лв.**, 85,6 % от разчета.

Разходи, трансфери за други бюджети и вноски в бюджета на ЕС към ноември 2023 г. и 2024 г.

• Нелихвени разходи

Нелихвените разходи по държавния бюджет към ноември 2024 г. са в размер на **16 895,3 млн. лева.**

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 8 966,8 млн. лв. или 91,8 % от

планираните за 2024 г. и ръст от 1 312,1 млн. лв. (17,1 %) спрямо същия период на 2023 г. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 3 114,9 млн. лв. или 65,8 % от планираните за годината. Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 1 587,2 млн. лв. или 59,4 % от предвидените за годината като нарастват с 379,8 млн. лв. (31,5 %) спрямо същия период на 2023 г. Част от планираните социални разходи по държавния бюджет се предоставят като трансфери за общинските бюджети. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 16,8 млн. лв. Разходите за субсидии са в размер на 2 169,0 млн. лв. или 111,3 % спрямо планираните за годината и нарастват с 980,3 млн. лв. (82,5 %) сравнени със същия период на предходната година. Към ноември 2024 г. субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД са в размер на 191,6 млн. лв., субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са 301,2 млн. лв. и 67,5 млн. лв. са за „Български пощи“ ЕАД, в т.ч. 26,1 млн. лв. за извършване на универсална пощенска услуга, 24,8 млн. лв. за разпространение на периодични печатни издания - вестници и списания и 16,7 млн. лв. за предоставяне на административни услуги. За отчетния период субсидиите за „България Хели Мед Сървиз“ (център за спешна медицинска помощ по въздуха) са в размер на 1,6 млн. лв. (отчетена е възстановена субсидия в размер на 3,9 млн. лв.). Към края на ноември 2024 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 909,1 млн. лв., от които 783,2 млн. лв. държавна помощ; 69,7 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн; 48,7 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“ и 7,0 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 1 040,7 млн. лева.

• **Разходи за лихви**

Лихвените плащания по държавния бюджет към 30.11.2024 г. са в общ размер на **929,1 млн. лв.** или 96,1 % от предвидените в годишните разчети.

Разходите за **лихви по външни заеми** са в размер на 813,4 млн. лв., в т.ч. 797,1 млн. лв. по централния бюджет. По ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства са изплатени 16,3 млн. лв. (от тях 0,5 млн. лв. са лихвите по заемите с краен бенефициент - търговско дружество).

Към края на ноември не са използвани средствата, предвидени в ЗДБРБ за 2024 г., за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет към ноември 2024 г. са в размер на **115,7 млн. лв.** и представляват основно лихви по емисии на ДЦК на вътрешния пазар. Платените лихви по ДЦК са в размер на 115,6 млн. лв., като реализираните при аукционите премии над номинала от емисии на ДЦК (отчетени в намаление на разходите за лихви по вътрешния дълг) възлизат на (-0,1) млн. лв. Платените лихви по ДЦК през месец ноември са в размер на 14,4 млн. лв.

➤ **Нетният размер на трансферите по държавния бюджет към ноември 2024 г. е 24 782,7 млн. лв., в т.ч.:**

- бюджетните взаимоотношения с общините включват нето трансфери и временни безлихвени заеми в размер на 9 318,3 млн. лв., от които субсидии от централния бюджет в размер на 7 340,5 млн. лв., други целеви трансфери от централния бюджет в размер на 606,4 млн. лв., нетни трансфери от/за други бюджети в размер на 1 399,5 млн. лв. и възстановени трансфери от предходни години в централния бюджет – 28,0 млн. лв;
- на социалноосигурителните фондове (нето) – 13 294,3 млн. лв.;
- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, ССА, БНТ, БНР и БТА) – 1 511,2 млн. лева.

➤ Частта от **вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.11.2024 г. от централния бюджет, възлиза на **1 404,2 млн. лева.**

➤ **Бюджетното салдо по държавния бюджет към 30.11.2024 г. е отрицателно в размер на 4 225,6 млн. лева.**

➤ **Финансиране на бюджета чрез операции по дълга**

Към 30.11.2024 г. дълговото финансиране на бюджета е обезпечено чрез пласирането на ликвидни емисии на ДЦК на вътрешния пазар и емитираните на 5 септември 2024 г. облигации на МКП в три транша, деноминирани в евро и щатски долари. През ноември 2024 г. е реализирано положително нетно дългово финансиране на държавния бюджет в размер на 6 557,6 млн. лв., което е резултативна величина от постъпилите средства от емисии на ДЦК на вътрешния пазар и на МКП в общ размер на 10 045,6 млн. лв. и извършените погашения по външния и вътрешния държавен дълг общо в размер на 3 488,0 млн. лв.

Към 30.11.2024 г. е отчетено положително нетно **вътрешно финансиране на държавния бюджет** с ДЦК в размер на 1 298,8 млн. лв., което се дължи на постъпленията от емисии на ДЦК на вътрешния пазар и извършеното погашение през месец юли. Общият размер на постъпленията от емисии на ДЦК на вътрешния пазар възлиза на 1 678,8 млн. лв. или са емитирани ДЦК на обща номинална стойност 1 700,0 млн. лв., разпределени в две емисии, както следва:

✓ **3-годишни ДЦК** (емисията е пусната в обращение през април 2024 г., деноминирана е в лева, с падеж 17.04.2027 г. и годишен лихвен купон от 3%) с общ пласиран обем от 900,0 млн. лв., в т.ч. през април 200 млн. лв., през май 300 млн. лв., а през юни и юли по 200 млн. лв.;

✓ **6-годишни ДЦК** (емисията е пусната в обращение през май 2024 г., деноминирани в лева, с падеж 15.05.2030 г. и годишен лихвен купон от 3,35%) с общ пласиран обем от 800,0 млн. лв., в т.ч. и през месеците май, юни, юли и август са емитирани по 200,0 млн. лв.

Отчетените погашения към края на ноември 2024 г. са в размер на 380,0 млн. лв., като през месец юли Министерството на финансите погаси емисия 10,5-годишни ДЦК от 2014 г. в обем от 380,0 млн. лв. номинална стойност.

Към 30.11.2024 г. е отчетено положително нетно **външно финансиране** в размер на 5 258,8 млн. лв. **по държавния бюджет**, което се дължи на постъпленията в общ размер на 8 366,8 млн. лв. от емитираните на 5 септември на МКП облигации в три транша, деноминирани в евро и щатски долари и извършените погашения към външни кредитори от държавния бюджет общо в размер на 3 108,0 млн. лв.

Постъпленията по централен бюджет от тройния транш облигации на МКП възлизат общо на 8 366,8 млн. лв. Първият транш облигации, деноминирани в евро, е със сročност 8 г., обем от 1,75 млрд. евро номинална стойност и лихвен купон 3,625 %; вторият транш облигации, деноминирани в евро, е със сročност 20 г., обем от 1,25 млрд. евро и лихвен купон 4,250 %, а третият транш облигации е деноминиран в щатски долари и е със сročност 12,5 г., обем от 1,500 млрд. щатски долара и лихвен купон 5,000 %.

Размерът на **извършените погашения** по еврооблигации на МКП, външни държавни заеми, държавни инвестиционни заеми (ДИЗ) и ДИЗ с краен бенефициент са в общ размер на **3 108,0 млн. лв.**, което представлява 99,4 % от предвидените в ЗДБРБ за 2024 г.

Извършените **погашения от централен бюджет** възлизат на **3 017,5 млн. лв.**, в т.ч.:

✓ в полза на държателите на 10-годишните еврооблигации на Република България, емитирани през 2014 г. на МКП, на падежната дата 3 септември 2024 г. са изплатени **2 893,3 млн. лв.** (1,493 млрд. евро номиналната стойност);

✓ по външни държавни заеми към международни финансови институции, в съответствие с договорените погасителни планове, към 30.11.2024 г. са изплатени погашения в размер на **124,2 млн. лв.**, (50,2 млн. лв. към Международната банка за възстановяване и

развитие, 64,2 млн. лв. към Европейска инвестиционна банка и 9,8 млн. лв. към Банка за развитие на Съвета на Европа).

Погашенията по държавни инвестиционни заеми (ДИЗ), управлявани от министерства и ведомства в края на ноември са в размер на 85,7 млн. лв. По заемите с краен бенефициент търговско дружество извършените погашения са в размер на 4,8 млн. лева. През месец ноември не са извършвани погашения по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество.

През отчетния период не са използвани средствата, предвидени в ЗДБРБ за 2024 г., за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

III. Социалноосигурителни фондове

Постъпленията по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) към ноември 2024 г. са в размер на **16 574,3 млн. лв.** или 92,5 % от годишните разчети и ръст от 2 308,5 млн. лв. (16,2 %) спрямо отчетените за същия период на 2023 г. Постъпленията от осигурителни вноски са в размер на 16 338,8 млн. лв., в т. ч. от социалноосигурителни вноски – 11 796,8 млн. лв. и от здравноосигурителни вноски – 4 542,0 млн. лева.

Извършените **разходи** по бюджетите на социалноосигурителните фондове към ноември 2024 г. са в размер на **29 757,3 млн. лв.** (91,2 % от разчета за годината и ръст от 4 043,7 млн. лв., 15,7 % спрямо същия период на 2023 г.), в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 22 414,7 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 7 073,9 млн. лева.

IV. Общини

Постъпилите **приходи, помощи и дарения** по бюджетите на общините към ноември 2024 г. са в размер на **3 132,3 млн. лв.** или 81,5 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 3,7 % спрямо същия период на 2023 г. Данъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 1 440,2 млн. лв. (89,5 % от разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 11,7 % спрямо същия период на предходната година), а неданъчните приходи и помощите възлизат на 1 692,1 млн. лв. или 75,8 % от годишните разчети. Относителният дял на неданъчните приходи в общо постъпленията е 53,2 на сто. Това са основно приходи от общински такси, приходи и доходи от собственост, постъпления от продажба на нефинансови активи и глоби, санкции и наказателни лихви.

Извършените **разходи** по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените трансфери от други бюджети, са в размер на **12 487,7 млн. лв.** или 124,5 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 16,0 % спрямо същия период на 2023 г. Текущите нелихвени разходи възлизат на 10 588,2 млн. лв. (12,2 % спрямо годишния разчет и ръст от 15,6 % спрямо същия период на 2023 г.), а капиталовите разходи са в размер на 1 851,4 млн. лв. (ръст от 18,2 % спрямо отчетените към ноември 2023 г.). Лихвените плащания са в размер на 46,7 млн. лв. или 106,5 % спрямо разчета за годината и ръст от 15,5 % спрямо отчетените към ноември 2023 година.